

Pros i contres de la gestió comunitària de la cultura

Published by [Elisa Farré Torra](#) [1] on 14/10/2015 - 16:45 | Last modification: 12/06/2026 - 12:39

INTERACCIÓ 15

Intel·ligència col·lectiva, aquest és un lema que em va impactar per la profunditat del seu contingut i les variables que s'hi poden aplicar. Es tracta de l'eslògan de *La Colaboradora*, un entorn físic P2P que combina la filosofia de les xarxes d'intercanvi, entre iguals, amb el contacte humà. Una comunitat col·laborativa que treballa en els seus projectes empresarials, socials o creatius i com a únic requisit de pagament s'estableix l'intercanvi d'idees, serveis i coneixement.

Estem assistint a un nou canvi de paradigma social on el poder s'exerceix a través de les possibilitats d'una comunicació més lliure, ja que es genera un altre espai regit per noves regles i noves relacions. La tecnologia ha modificat en gran manera la concepció unidireccional de la societat i ha afavorit el desenvolupament de lògiques organitzatives més obertes i col·laboratives. Aquestes noves pràctiques comencen a incidir en la manera de fer política i en el funcionament de les administracions públiques.

Els canvis socials i tecnològics són trepidants, tot es viu de forma accelerada: les relacions interpersonals, les informacions, el coneixement i els valors morals. No ens prenem el temps imprescindible per digerir i assimilar els inputs informatius que rebem. Hem esdevingut una societat audiovisual on els missatges automàtics i superficials són els que configuren les nostres actuacions. Hem de parar i pensar on volem anar. Tenim el repte de recuperar el pensament, la reflexió crítica i les actituds fonamentades en la lògica social. Ens cal superar la irreflexió, la immediatesa, la manca de planificació, l'abandonament d'objectius a llarg termini i la superficialitat de les programacions, sense menystenir un aprenentatge constructiu que aporti reflexió, crítica i valors; eines sense les quals som vulnerables a la confusió produïda per l'excés de propostes.

La magnitud d'aquests canvis socials sobrepasa la capacitat dels nostres polítics encarcarats en una manera de fer política basada en un paternalisme social que condueix a una societat demandant i sempre insatisfeta. L'administració proveïdora de serveis ha de respondre les expectatives creixents amb la immediatesa que requereixen els nostres temps. Aquest fet produeix accions mancades de racionalització, coherència i transversalitat que alhora generen frustracions socials i manca de participació en la vida pública. Es produeix doncs un allunyament dels ciutadans que observem impàvids com una elit programa el consum cultural i distribueix els recursos sense tenir en compte les prioritats i necessitats socials. Hi ha una clara desconexió entre interessos i expectatives, aquest fet afebleix la comunicació i el compromís.

La gestió comunitària de la cultura planteja reptes transformadors per a la concepció arquetípica de la cultura i aposta per plantejar nous mètodes de consum i accés. A partir de processos d'incentivació de la participació ciutadana permet que la comunitat sigui actora directa i responsable de les accions que es desenvolupin i que les propostes siguin construïdes a través del consens en espais solidaris i crítics. L'acció comunitària fomenta el treball en xarxa, la cooperació, l'intercanvi des de la gestió horitzontal, el diàleg i un espai on generar valors, en definitiva, la substitució del paper de ciutadà/usuari per ciutadà/protagonista. Es tracta de repensar la cultura des de l'organització social i assegurar que la comunitat hi té accés complet. Crear valor per a la cultura a partir d'un

procés de socialització des del coneixement i la producció comunitària a través d'institucions participatives i generadores d'intel·ligència col·lectiva.

Els nous models de gestió cultural no poden basar-se en les mateixes lògiques programàtiques i generadores d'ofertes unilaterals des d'unes institucions molt sovint ignorants de les noves necessitats i dels nous processos socials. Les inèrcies d'èpoques de bonança econòmica no s'han modificat substancialment i veiem com es segueixen els mateixos patrons mercantilistes: falta de responsabilitat i empatia, excés de superficialitat i exacerbació dels objectius personals en contra dels comunitaris. Actituds que afavoreixen la immediatesa com a mecanisme de manteniment en el poder, perpetuen la sobrevaloració personal i el dirigisme social a través d'estructures hegemòniques que serveixen per a la seva pròpia justificació i supervivència.

Cal un treball paral·lel en educació social i cultural que permeti afrontar amb èxit aquests nous reptes que ens hem plantejat. Hem de treballar per construir una societat compromesa, crítica i culta. Assolir una societat madura amb capacitat, talent i coratge per generar canvis, canalitzada des d'espais comunitaris que possibilitin un treball conjunt que permeti visualitzar problemes i oportunitats per plantejar prioritats. Espais que podem trobar en els grans equipaments culturals construïts els darrers anys i que avui estan infrautilitzats i amb elevats costos de manteniment. És fonamental un replantejament de les seves funcions a partir de la fusió d'alguns serveis locals.

El paper de l'administració ha de ser el d'acompanyament en aquest procés comunitari a través de la incorporació de la figura del mentor, com a guia d'aquest nou saber col·lectiu. Canviar experts dirigistes per mentors. Aquest no ha de suplantar la iniciativa ni dissenyar els plans d'acció, la seva funció es la de posar al servei de la comunitat els seus coneixements i la seva experiència per aconsellar des d'una òptica el més aperturista possible. La gestió comunitària és una forma de garantir la implicació plena d'una societat. La meua aposta és la gestió col·laborativa que implica la suma d'intel·ligències, de capacitats, de creació i el seu retorn a la societat. Aquest model requereix d'una reformulació de la cultura deliberativa que ha de ser facilitadora del pensament crític i de l'accés al coneixement entès en tota la seva dimensió. Hem de trobar un sistema basat en la cogestió que uneixi l'administració amb els ciutadans des de nous paradigmes creatius i de relació.

Cal tenir present que la gestió comunitària de la cultura no pot entendre's com alguns dels models actuals de gestió relatius a serveis socials o bé assistencials on els objectius estan clarament definits a priori i la seva resolució depèn d'una organització social eficient. La cultura té un espectre molt més ampli i viu que cal saber canalitzar. El coneixement i la intel·ligència col·lectiva han de ser els motors de la gestió comunitària entenen la cultura com un bé comú.

Aquests canvis requereixen que el sectors associatius, creatius i els col·lectius de ciutadans repensin les seves formes d'organització basades en les subvencions, forçosament dependents. Per altra banda la realitat no oficial ens mostra pensaments, col·lectius actius i opcions inusuals en les formes tradicionals de programació cultural. És obsolet el model fonamentat en l'adquisició de productes culturals. Els governs locals ja no poden ser aquells intermediaris que compren i venen cultura segons el polític del moment. Les estructures burocràtiques i jeràrquiques no permeten construir alternatives innovadores. La comunicació i relacions socials emergents basades en la interacció entre els ciutadans s'han d'articular amb el dirigisme institucionalitzat per escurçar la distància entre creadors, ciutadans i administració pública i per empoderar la ciutadania i propiciar processos de creació no institucionalitzats.

Sense intenció de ser simplista podríem dir que no podem concebre l'estratègia comunitària com un traspàs de la gestió realitzada per l'administració a les entitats socials, grups socials, veïns, ciutadans... no ens podem quedar en un nivell d'anàlisi perquè repetim els mateixos mecanismes, fem altres activitats amb pàtines més participatives, però innovem poc. Tenim el perill d'institucionalització i que es perdi el dinamisme social. No hem de voler fer noves pràctiques perquè sí i córrer el perill de fer un traspàs de responsabilitats ara que la classe política ha fracassat en la gestió del bé comú. Hauríem d'evitar fer política de propaganda, mancada de reflexió i sobrada d'autocomplaença on el paper dels ciutadans és trivialitzat.

Cal vigilar de no ser utilitzats sota la idea del bé comú i servir interessos personalistes, que, també, podrien ser un reflex automàtic a les demandes socials actuals. Alguns problemes en la gestió comunitària poden aflorar a través d'egocentrismes i personalitats dominants, pròpies de la condició humana. Per tant, cal establir lideratges clars que condueixin i acompanyin la comunitat defugint el dirigisme que aboca cap a una societat dòcil i subordinada. Considero molt important que les formes innovadores i profundament creatives o subversives no puguin quedar sotmeses a la majoria, com postula l'Espirall del Silenci d'Elisabeth Noelle-Neumann on les persones s'adaptin a l'opinió pública predominant per por a l'aïllament social.

Sovint en el nostre món es confonen mitjans amb objectius. Aquest fet deriva en una generalització de propostes i activitats sense fins i objectius coordinats que serveixin per a la construcció social. El plantejament d'espais deliberatius pot contribuir a una important transformació de la gestió cultural, sense oblidar el factor educatiu com a incentivador del coneixement que genera la intel·ligència col·lectiva. Aquesta participació en la gestió comunitària no pot quedar en un procés merament consultiu, hem d'aprofitar els moviments socials per generar activisme cultural i social. Si aquests processos comunitaris no són capaços de generar sinergies i formes de fer innovadores no resultaran transformadors i no assoliran l'objectiu que els va iniciar.

Voldria fer una especial menció a la vida rural que no disposa de grans ofertes ni mitjans però que en canvi sí que és facilitadora i integradora, on els processos participatius i creatius es donen d'una forma més natural. Les gran ciutats tenen més dificultats en l'organització dels seus ciutadans i requereixen d'altres mesures. Per tant el repte és: Com organitzem la gestió comunitària perquè no esdevingui una versió moderna de la gestió institucional i acabi amb els mateixos errors?

Categories: Interacció 2015

Categories: Interacció: jornades

Categories: Activitats Interacció

Tags: participació cultural

Tags: governança cultural

Tags: drets culturals

Tags: valor públic de la cultura

- [2]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2015/pros-contres-gestio-comunitaria-cultura>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/farrete>

[2] <https://interaccio.diba.cat/node/6025>